

Luz Marina CUCHUMBE

Militante boerin in Colombia

Tien jaar geleden werd de Colombiaanse tiener Hortensia CUCHUMBE vermoord door soldaten. Haar moeder, Luz Marina, vecht met lokale organisaties en steun van Broederlijk Delen voor gerechtigheid. Ze getuigde in het kader van het vredesakkoord tussen de rebellen en het leger dat op 23 maart ondertekend wordt, als alles goed gaat. Een eenvoudige boerin uit een bergdorp schrijft geschiedenis.

‘Ik doe het voor een glimlach van mijn dochter in de hemel’

Ilse VAN HALST

„Hortensia was een levenslustige tiener, boordevol plannen”, vertelt Luz Marina CUCHUMBE. „Ze wilde studeren om in ons dorp kinderen op te leiden, een bibliotheek te installeren en een computerklas in te richten.” Luz Marina wist haar immense verdriet om het verlies van haar dochter om te buigen tot kracht. Ze wil de droom van haar dochter waarmaken. „Dan zal Hortensia glimlachen in de hemel.”

–Hortensia werd niet per ongeluk neergeschoten. Wat is er gebeurd?

Op de terugweg van een feest voor Driekoningen 2006 werden mijn dochter en twee vrienden in de rug geschoten door soldaten met bivakmutsen die buiten hun actiegebied opereerden. Een gewonde vriend kon ontsnappen en ons waarschuwen, de twee anderen overleefden het niet. De soldaten stopten Hortensia een granaat in de handen, haar vriend een geweer. Ze namen foto's en zonden die naar de krant met de titeling „twee guerrillero's gedood”. Wij zijn echter gewoon boeren die werken om te overleven. In Colombia werden meer dan 5.700 zulke buitenrechtelijke executies geregistreerd.

–Hoe verwerkte u die tragedie?

Ik was kapot van verdriet. Ik was niet enkel mijn dochter kwijt, ze was ook nog eens vermoord. Haar eer was onterecht aangetast. Dat verhinderde me om te rouwen. Mijn familie werd door de media aan de schandpaal genageld en naar mij werd niet geluisterd. Ook ons dorp is getroffen. Bij iedereen sloop de angst binnen. Wat als de moordenaars terugkeerden?

Hier wonen 21 families. We hangen sterk aan elkaar. Net die verbondenheid maakt onze kracht uit. Ik kreeg ook steun van Rechtaardigheid en Vrede dat slachtoffers begeleidt in het doen van juridische stappen. We leerden ons organiseren. Velen zeggen dat het een utopie is om te proberen die onrechtvaardigheid recht te zetten. Dat meende ik aanvankelijk ook, maar het is geen hopeloze strijd.

–Zes jaar na datum verkreeg u een publieke verontschuldiging van de soldaten in kwestie. Wat betekent dat voor u?

Voor het eerst in jaren kreeg ik rust, omdat ze de feiten erkenden. Sindsdien kan ik

Luz Marina Cuchumbe in Hortensia's kamer. Als eerbetoon schreven vrienden hun namen op de muur. © Ilse Van Halst

weer slapen. Tegelijk gaf het me de nodige energie om door te zetten. Ik besepte dat dit geen einde was, maar een begin. Ik besloot te blijven vechten opdat er nergens, niet in ons dorp, niet elders, nog jongeren zouden worden vermoord en moeders zouden wenen. Met een aantal families

„Strijden tegen onrecht is geen utopie. Het werpt wel degelijk vruchten af”

van slachtoffers vormen we de groep Zaaiers van vrede. Ik ben woordvoerder van Compass, een netwerk van 130 verenigingen in Colombia die vechten voor het rechten voor slachtoffers en ben actief in de nationale beweging van slachtoffers van overheids misdaden. Want zolang er straffeloosheid heerst, kan er geen sprake zijn van vrede.

Het blijft moeilijk, maar telkens ik dit verhaal vertel, voel ik me lichter en mindert de haat. Voorheen kon ik dit huis,

waarin Hortensia opgroeide, niet betreden zonder te huilen. Nu vertoef ik hier graag, omdat het een manier is om mijn dochters droom waar te maken. Ik wil hier een bibliotheek en een computerlokaal inrichten ter nagedachtenis aan haar. Met de steun van Rechtaardigheid en Vrede maakten we van deze plek een *refugio por el saber*, een schuilplaats voor Hortensia's verhaal, opdat het nooit vergeten wordt. Opdat ze niet voor niets gestorven is.

–Uw strijd werpt vruchten af. In 2014 mocht u als slachtoffer getuigen in Cuba tijdens de voorbereiding van de vredesakkoorden.

Inderdaad, maar ik was vreselijk bang. Ik was al herhaaldelijk bedreigd. Wat als ik mijn verhaal nu aan de hele wereld vertelde? Toch vermande ik me. Ik moest het doen voor Hortensia. Tussen de vertegenwoordigers van de regering en het leger voelde ik me klein en onbeduidend. Ik overhandigde hen een brandende kaars „om jullie geesten te verlichten en opdat het licht van vrede nooit uitdooft”. Ik was goed gedocumenteerd en was trots op het werk dat de lokale organisaties met de

steun van Broederlijk Delen hadden geleverd. Na mijn getuigenis stapte ik op de generaal af en reikte hem een uitgedoofde kaars aan. „U geef ik een uitgedoofde kaars”, zei ik. „Ze herinnert u aan de slachtoffers die door uw toedoen gestorven zijn. Steek ze aan op de dag dat er vrede en gerechtigheid geschiedt.” Hij wilde ze niet aanvaarden en dus zette ik ze voor hem neer op tafel. Na de bijeenkomst kwam hij naar me toe. „Sorry”, zei hij met tranen in de ogen. „Ik vind geen woorden, maar ik hoop dat je droom uitkomt.” Hij beloofde Hortensia's geboortehuis te erkennen als nationaal erfgoed. Tot op vandaag is echter nog niets gebeurd, maar ik blijf vechten. Ik was een ongeschoolde boerenvrouw, inmiddels heb ik veel bijgeleerd. Ik laat me niet met een kluitje in het riet sturen.

U kunt steunen door een gift over te maken op rekening BE12 0000 0000 9292 van Broederlijk Delen met de vermelding „Colombia”.

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be